

**THE DUBLIN DECLARATION
ON THE RELATIONSHIP BETWEEN OFFICIAL
LANGUAGES AND REGIONAL AND
MINORITY LANGUAGES IN EUROPE**

in 24 European languages

The declaration presented here in 24 European languages takes into account all of EFNIL members' views and attitudes to the important issues put forth and synthesizes the different positions of all those who continued the discussion with the Executive Committee after the 7th EFNIL conference in Dublin 2009, during which the first draft of this Declaration was discussed.

bg	български	fi	suomi	hu	magyar
cs	čeština	fr	français	mt	Malti
da	dansk	ga	Gaeilge	pl	polski
de	Deutsch	is	íslensk	pt	português
el	ελληνικά	it	italiano	ro	română
et	eesti keel	lv	latviešu valoda	sk	slovenčina
en	English	le	Lëtzebuergesch	sl	slovenščina
es	español	lt	lietuvių kalba	sv	svenska

**Дъблинска декларация
за отношенията между официалните езици и
регионалните и малцинствени езици в Европа**

1. В резултат на различни исторически, социални и политически фактори езиковата реалност в отделните европейски държави значително се различава. Членовете на ЕФНИЕ, в качеството си на национални или централни институции на страните-членки на ЕС, се ангажират да поддържат официалните си книжовни езици, чрез научни изследвания, езиково планиране, документиране и езикова политика. Освен това те имат и задължението да следят отблизо динамиката на езиковата употреба и езиковото разнообразие в страните си.
2. Термините “малцинствен език” и “регионален език” обикновено са натоварени с идеологическо значение, както и “национален език”, “официален език” и много други термини, които се използват за обозначаване на статута на един език (напр. местен, автохтонен, етнически, по-малко използван език, втори официален език, диалект, нетериториален език, доминиращ език). Употребата на такъв широк кръг от термини сама по себе си говори за сложността на отношенията както между отделните езици, така и между език и общество. ЕФНИЕ се стреми да допринесе за повишаването на осведомеността по отношение на използването на тези термини и да съдейства за внимателната им употреба в официалните документите и в езиковата политика.
3. ЕФНИЕ приема всички езици, включително и малцинствените, за равни по отношение на културната значимост. Федерацията не прави разлика между автохтонни, имигрантски или малцинствени езици, що се отнася до свързаните с тях права за достъп до познание и езиково обучение. С оглед на това ЕФНИЕ подкрепя включването на колкото е възможно повече езици в учебните планове и призовава държавните органи да предприемат активни действия за включването на езиците на мигрантите в училищните програми и/или да предложат възможности за достъп до образование на тези езици, когато това е възможно.
4. Езиковите групи, които живеят извън своята “родна страна” или които нямат такава, следва да получат уверение (напр. чрез двустранни споразумения със съответните им “родни страни” или съобразени с тях нормативни актове по отношение на други групи), че държавата, на която са граждани, съблюдава и уважава техните езикови права. Подобни практики могат да допринесат за подобряването на международните отношения, обмена и търговията.
5. От гражданите формално се очаква да владеят определен език (обичайно наричан “национален” или “официален” език). Лицата, които желаят да получат гражданство, трябва да представят доказателство за знанията си на

този език. В някои държави това изискване се отнася до един от няколкото официални езика. Това, обаче, не означава, че други автохтонни за съответната страна езици, които са част от нейното културно наследство, са по-малко значими. Бързото намаляване на броя на носителите на някои от тези езици в днешно време е сериозен повод за безпокойство. ЕФНИЕ призовава властите и широката общественост да признаят предимствата – когнитивни, социални, а също така политически и икономически – за националната общност на двуезичието или многоезичието на всички нейни членове.

6. Сложността на езиковата реалност в повечето европейски държави днес невинаги личи поради липсата на надеждни и актуални статистически данни. Като отчита условията на социално многообразие в Европа и необходимостта от социална сплотеност, ЕФНИЕ се ангажира да насърчава създаването на една многоезична гражданска общност и да работи съвместно с други Европейски организации за събирането и разпространението на достоверни данни и най-добри практики в тази област.

Dublinská deklarace o vztahu mezi oficiálními a menšinovými jazyky v Evropě

1. Jakožto výsledek historických, sociálních a politických podmínek se jazyková realita z jedné evropské země do druhé značně liší. Členové EFNIL usilují jako národní či ústřední instituce členských států EU o podporu svých úředních, standardních jazyků v oblasti lingvistického výzkumu, plánování jejich statutu a korpusů a dokumentování i jazykové politiky. Mají navíc i odpovědnost za to, že bedlivě monitorují vývoj jazykového úzu i jazykové různosti v každé ze svých zemí.
2. Označení jako “menšinový jazyk” a “regionální jazyk” bývají zatíženy ideologickými významy, stejně jako název “národní jazyk”, “úřední jazyk” a mnoho dalších, které se užívají k označení situace či statutu nějakého jazyka (např. domácího, autochtonního, etnického, méně užívaného, poloúředního, nářečního, neteritoriálního či dominantního jazyka). Užívání takto široké škály názvů samo naznačuje, že vztah mezi jazyky a mezi jazykem a společností je velmi složitý. EFNIL zamýšlí přispět ke zvýšenému a vědomějšímu užívání takovýchto označení a přispívat k jejich pečlivému užívání v oficiálních dokumentech a v jazykové politice.
3. EFNIL vnímá všechny jazyky jako rovnocenné co do své kulturní hodnoty, což se samozřejmě týká i jazyků menšin. EFNIL nedělá žádný rozdíl mezi jazyky autochtonními, přistěhovalců či menšin, když jde o jejich práva na přístup k vědění a jazykovému vzdělání. Proto se staví EFNIL za to, aby se do školních osnov vtělilo co nejvíce jazyků a vyzývá státní orgány k aktivnímu přístupu, pokud jde o začlenění menšinových migrujících jazyků do školních programů a/či nabídku příležitostí umožňujících přístup ke vzdělání v těchto jazycích všude tam, kde je to možné.
4. Jazykové skupiny, které žijou mimo svůj „rodný stát“ či ho nemají, je třeba ujistit (například bilaterálními smlouvami týkajícími se „rodného státu“, anebo odpovídajícími zákonymi kroky vztahujícími se k jiným skupinám) o tom, že země, jejímiž jsou občany, jejich jazyková práva respektuje, ba si jich i váží. Takováto praxe může přispět ke zlepšení mezinárodních vztahů, výměně a obchodu.
5. Od občanů se typicky očekává, že ovládají nějaký jazyk (nazývaný obvykle “státní” či “úřední”). Ti, co usilují o získání občanství, musejí v tomto jazyce i prokázat svou kompetenci. Tento požadavek se uplatňuje v některých zemích na jeden z několika úředních jazyků. To by však nemělo znamenat, že by se i další autochtonní jazyky neměly jako konstituentní jazyky tvořící součást kultury dané země oceňovat. Nedávný rychlý úbytek mluvčích některých takových jazyků je důvodem ke znepokojení. EFNIL vyzývá státní orgány i širokou veřejnost, aby uznala kognitivní, sociální a vlastně i politické a ekonomické výhody bi- či multi-lingválnosti pro danou národní komunitu.

6. Ve většině evropských zemích převládá dnes poměrně složitá jazyková realita, která však není vždy v důsledku spolehlivých a čerstvých statistických dat vždy patrná. Protože si je EFNIL vědoma situace sociální plurality v Evropě i potřeby sociální koheznosti, klade si za cíl podporovat vícejazyčné občanstvo a spolupracovat s dalšími evropskými organizacemi, aby se tak umožnil sběr a šíření spolehlivých údajů i osvědčené praxe v této oblasti.

da

Dublin-erklæringen om forholdet mellem de officielle sprog, regionale sprog og mindretalsprog i Europa

1. Den sproglige virkelighed varierer betydeligt fra land til land i Europa, og det skyldes en række forskellige historiske, sociale og politiske forhold. EFNIL's medlemmer arbejder, i deres egenskab af centrale institutioner i EU-medlemslandene, for at støtte deres officielle sprog via sprogforskning, sprogbarometre, korpusopbygning, dokumentation og politiske initiativer. Desuden er de forpligtet til at følge udviklingen i sprogbrugen og den sproglige mangfoldighed i deres respektive lande.
2. Udtryk som "mindretalsprog" og "regionale sprog" er normalt meget værdiladede og anvendes i ideologiske sammenhænge. Det samme gælder udtryk som "nationalt sprog", "officielt sprog" og mange andre der bruges til at angive et sprogs tilstand eller status (fx indfødt, autoktont, etnisk, mindre anvendt, halvofficielt, dialekt, ikke-territoriant, dominerende sprog). Alene det at der anvendes så mange forskellige udtryk om sprog er tegn på at forholdet mellem forskellige sprog indbyrdes og mellem sprog og samfund er meget komplekst. EFNIL agter at bidrage til en generel bevidstgørelse om disse udtryk og til at fremme en standardiseret anvendelse af udtrykkene i officielle dokumenter og sprogpolitikker.
3. EFNIL anser alle sprog for kulturelt ligeværdige, og dette omfatter naturligvis også minoritetssprog. Når det gælder sprogbrugernes krav på adgang til viden og sprogundervisning, så skelner EFNIL ikke mellem autoktone, indvandrer- eller mindretalsprog. Til disse formål anbefaler EFNIL optagelse af så mange sprog i skolernes undervisningsplaner som muligt og opfordrer statslige myndigheder til at indtage en proaktiv holdning til integrationen af mindretalsprog i skoleundervisningen og/eller tilbyde muligheder for adgang til uddannelse på og i disse sprog så vidt muligt.
4. Sproggrupper bosiddende uden for deres sproglige hjemland bør være forsikret om at den nation i hvilken de er borgere, respekterer og værdsætter sproglige rettigheder. Det kan eksempelvis opnås i form af bilaterale aftaler med de sproglige mindretals hjemlande eller via lovgivning om mindretalsprogenes status. Etableres en sådan praksis, så kan gevinsten ofte være forbedrede internationale forbindelser, udveksling og handel.
5. Borgere i et givet land forventes som regel at have en vis sprogfærdighed på et bestemt sprog (normalt kaldet det "nationale" eller "officielle" sprog). Personer der ønsker at opnå statsborgerskab skal typisk fremlægge bevis for deres færdigheder på dette sprog. I nogle få lande gælder denne betingelse ét af flere officielle sprog. I disse tilfælde bør det naturligvis ikke finde sted at visse indfødte sprog værdsættes mindre end andre, idet alle sprogene udgør en del af landets

kulturarv. Det giver anledning til stor bekymring at der på det seneste har kunnet spores en hurtig tilbagegang i antallet af sprogbrugere for visse indfødte sprog. EFNIL opfordrer de statslige myndigheder og offentligheden i alle medlemslande til at anerkende de kognitive, sociale, og også politiske og økonomiske fordele ved to- eller flersprogethed for det nationale fællesskab.

6. I de fleste europæiske lande er der i dag en temmelig kompliceret sproglig virkelighed, som dog ikke altid er synlig grundet mangel på pålidelige og opdaterede oplysninger. Da EFNIL anerkender betingelserne for social mangfoldighed i Europa og behovet for social samhørighed, så arbejder sammenslutningen for at fremme vilkårene for flersprogede borgere og for at øge samarbejdet med andre europæiske organisationer med henblik på at indsamle og formidle pålidelige oplysninger om dette område og etablere en god praksis.

Die Dubliner Erklärung zum Verhältnis zwischen offiziellen Sprachen und Regional- und Minderheitssprachen in Europa

1. Aufgrund der unterschiedlichen historischen, sozialen und politischen Bedingungen variieren die sprachlichen Gegebenheiten in Europa erheblich. Die Mitglieder von EFNIL sind als nationale oder zentrale Einrichtungen der Mitgliedsstaaten der EU damit befasst, die offiziellen Standardsprachen ihrer Länder durch Sprachforschung, -planung, -dokumentation und -politik zu fördern. Sie haben zudem die Aufgabe, die Entwicklung von Sprachgebrauch und sprachlicher Vielfalt in ihren Ländern genau zu beobachten.
2. Begriffe wie “Minderheitssprache” und “Regionalsprache” haben gewöhnlich ideologische Konnotationen wie auch “Nationalsprache”, “offizielle Sprache” und viele andere (z.B. indigene, autochthone, ethnische, weniger-gebrauchte, ko-offizielle, dominante, nicht-territoriale Sprache, Dialekt), mit denen der Status oder die Bedingungen einer Sprache benannt werden. Der Gebrauch dieser vielen Begriffe ist an sich schon kennzeichnend dafür, dass die Beziehungen zwischen Sprachen und zwischen Sprache und Gesellschaft sehr komplex sind. EFNIL möchte dazu beitragen, das Bewusstsein für den Gebrauch solcher Begriffe zu schärfen und Sorgfalt bei ihrem Gebrauch in offiziellen Dokumenten und sprachpolitischen Maßnahmen zu fördern.
3. EFNIL betrachtet alle Sprachen als gleich in ihrem kulturellen Wert, und dies schließt selbstverständlich Minderheitssprachen ein. Im Hinblick auf das Recht auf Zugang zu Bildung und sprachlicher Erziehung macht EFNIL keinen Unterschied zwischen autochthonen Sprachen, Migranten- und Minderheitssprachen. Deshalb plädiert EFNIL dafür, so viele Sprachen wie möglich in die Unterrichtspläne der Schulen aufzunehmen, und appelliert an die staatlichen Behörden, für die Aufnahme von Minderheits- und Migrantensprachen in die Unterrichtspläne initiativ zu werden und/oder – wo immer möglich - Gelegenheiten für eine Erziehung in diesen Sprachen zu bieten.
4. Sprachgruppen außerhalb ihrer sprachverwandten Staaten oder ohne einen solchen Staat sollten die Sicherheit haben (etwa durch bilaterale Abkommen für Gruppen mit sprachverwandten Staaten oder durch angemessene gesetzliche Regelungen für andere Gruppen), dass das Land, dessen Bürger sie sind, sprachliche Rechte respektiert und schätzt. Dies kann auch zur Verbesserung von internationalen Beziehungen, Austausch und Handel beitragen.
5. Von Bürgerinnen und Bürgern wird typischerweise erwartet, dass sie eine bestimmte Sprache beherrschen (gewöhnlich als “nationale” oder “offizielle” Sprache bezeichnet). Bewerberinnen und Bewerber um eine entsprechende Staatsbürgerschaft müssen ihre Kenntnis dieser Sprache nachweisen. In einigen Ländern betrifft

dieses Erfordernis eine von mehreren offiziellen Sprachen. Dies sollte jedoch nicht bedeuten, dass die anderen autochthonen Sprachen, die zu diesem Land gehören und Teile seines kulturellen Erbes sind, gering geschätzt werden. Der rasche Rückgang von Sprecherinnen und Sprechern dieser Sprachen in der letzten Zeit stimmt sehr bedenklich. EFNIL mahnt staatliche Behörden und die Allgemeinheit, die kognitiven, gesellschaftlichen sowie die politischen und wirtschaftlichen Vorteile von Zwei- oder Mehrsprachigkeit der gesamten Bevölkerung zu erkennen.

6. Die komplizierte sprachliche Realität in den meisten europäischen Ländern ist nicht immer sichtbar, weil es an zuverlässigen neuen Statistiken fehlt. Da sie die Bedingungen gesellschaftlicher Vielfalt in Europa und die Notwendigkeit sozialen Zusammenhalts anerkennt, ist EFNIL entschlossen, die Mehrsprachigkeit der Bevölkerung zu fördern und mit anderen europäischen Organisationen zusammenzuarbeiten, um zuverlässige Daten und gute Beispiele in diesem Bereich zu ermitteln und zu verbreiten.

**ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ ΔΟΥΒΛΙΝΟΥ
ΓΙΑ ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΣΗΜΩΝ ΜΕ
ΤΙΣ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ**

1. Η ευρωπαϊκή γλωσσική πραγματικότητα εμφανίζει αξιοσημείωτη ποικιλία από χώρα σε χώρα λόγω των διαφορετικών ιστορικών, κοινωνικών και πολιτικών συνθηκών που επικρατούν σε αυτές. Τα μέλη της EFNIL, ως εθνικοί ή κεντρικοί φορείς των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχουν ως αποστολή τους να στηρίξουν την επίσημη/ες, πρότυπη/ες γλώσσα/ες τους διερευνώντας τα τυπικά στοιχεία και τη λειτουργία της/τους μέσα από την έρευνα της γλώσσας και διαμορφώνοντας γλωσσικές πολιτικές για την προστασία της θεσμικής της/τους θέσης και του κοινωνικού της/τους ρόλου. Επιπλέον, έχουν ευθύνη να παρακολουθούν στενά την ανάπτυξη της χρήσης της γλώσσας και τη γλωσσική ποικιλομορφία που εμφανίζεται στη χώρα τους.
2. Όροι όπως *μειονοτική* και *τοπική* γλώσσα είναι συνήθως φορτισμένοι με ιδεολογικά νοήματα καθώς και όροι όπως *εθνική*, *επίσημη γλώσσα* και πολλοί άλλοι που χρησιμοποιούνται για να δηλώσουν την κατάσταση ή το κύρος μιας γλώσσας (π.χ. ιθαγενής, αυτόχθονη, εθνική, λιγότερο χρησιμοποιούμενη, συν-επίσημη, διάλεκτος, μη εδαφική, κυρίαρχη γλώσσα). Η χρήση ενός τόσο ευρέος φάσματος όρων είναι ενδεικτική, από μόνη της, της μεγάλης πολυπλοκότητας που διέπει τις σχέσεις των γλωσσών μεταξύ τους καθώς και της σχέσης γλώσσας και κοινωνίας. Η EFNIL προτίθεται να συμβάλει στην ανάπτυξη επίγνωσης σχετικά με τη χρήση αυτών των όρων και να προωθήσει την προσεκτική χρήση τους στα επίσημα έγγραφα και τις γλωσσικές πολιτικές.
3. Η EFNIL θεωρεί ότι όλες οι γλώσσες είναι ίσες ως προς την πολιτισμική τους αξία, περιλαμβανομένων φυσικά και των μειονοτικών γλωσσών. Δεν κάνει καμιά διάκριση ανάμεσα σε αυτόχθονες γλώσσες, γλώσσες των μεταναστών και μειονοτικές γλώσσες όταν πρόκειται για το δικαίωμα των ομιλητών τους να έχουν πρόσβαση στη γνώση και τη γλωσσική εκπαίδευση. Γι' αυτό και η EFNIL τάσσεται υπέρ της εισαγωγής όσο το δυνατόν περισσότερων γλωσσών στα σχολικά αναλυτικά προγράμματα και παροτρύνει τις αρχές να υιοθετήσουν μια προσέγγιση θετικής δράσης απέναντι στην εισαγωγή των μειονοτικών γλωσσών των μεταναστών στα σχολικά προγράμματα ή/ και να προσφέρουν ευκαιρίες για πρόσβαση στην εκπαίδευση σε αυτές τις γλώσσες όπου είναι δυνατόν.
4. Όσον αφορά ομάδες που ζουν εκτός του κράτους με το οποίο έχουν άμεση συγγένεια ή ομάδες που δεν έχουν κάτι αντίστοιχο, θα πρέπει να διασφαλίζονται τα γλωσσικά τους δικαιώματα στο κράτος στο οποίο ζουν, π.χ. μέσω διμερών συμφωνιών ή άλλων νομικών πράξεων. Τέτοιου είδους πρακτικές θα μπορούσαν να συνεισφέρουν στη βελτίωση των διεθνών σχέσεων, των συναλλαγών και του εμπορίου.

5. Είναι αναμενόμενο οι πολίτες μιας χώρας να έχουν ικανότητα σε μια συγκεκριμένη γλώσσα (η οποία συνήθως ονομάζεται *εθνική ή επίσημη*). Αυτοί που επιθυμούν να αποκτήσουν υπηκοότητα πρέπει να τεκμηριώσουν την ικανότητά τους σε αυτή τη γλώσσα. Σε λίγες χώρες αυτό το προαπαιτούμενο εφαρμόζεται σε μία ή πολλές επίσημες γλώσσες. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι δεν θα πρέπει να εκτιμώνται οι άλλες αυτόχθονες γλώσσες, ως συνιστώσες γλώσσες της χώρας και μέρος της πολιτισμικής κληρονομιάς. Η ταχεία παρακμή των ομιλητών κάποιων από αυτές τις γλώσσες, που παρατηρείται προσφάτως, αποτελεί αιτία μεγάλης ανησυχίας. Η EFNIL παροτρύνει τις κρατικές αρχές και τον κόσμο να αναγνωρίσουν τα γνωστικά, κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά πλεονεκτήματα της διγλωσσίας ή πολυγλωσσίας όλων των μελών της για την εθνική κοινότητα.
6. Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες σήμερα υπάρχει μια αρκετά σύνθετη γλωσσική πραγματικότητα που δεν είναι πάντα ορατή, καθώς δεν υπάρχουν αξιόπιστες πρόσφατες στατιστικές μελέτες. Καθώς η EFNIL αναγνωρίζει τις συνθήκες της κοινωνικής πολλαπλότητας στην Ευρώπη και την ανάγκη για κοινωνική συνοχή, δεσμεύεται να προωθήσει τη συγκρότηση πολύγλωσσης πολιτικής ταυτότητας και να συνεργαστεί με άλλους ευρωπαϊκούς οργανισμούς, προκειμένου να συγκεντρώσει και να διασπείρει αξιόπιστα δεδομένα καθώς και τις άριστες πρακτικές σε αυτό το πεδίο.

et

Dublini deklaratsioon ametlike keelte ning regionaal- ja vähemuskeelte vahekorras Euroopas

1. Ajaloolistel, sotsiaalsetel ja poliitilistel põhjustel on keelesituatsioon Euroopa riikides väga erinev. EFNILi liikmete peamine eesmärk ELi liikmesriikide riiklike või keskasutustena on toetada oma riigi ametlikku kirjakeelt või ametlikke kirjakeeli keeleuurimise, keelekorralduse, keelematerjali talletamise ja keelepoliitika kaudu. Lisaks on neil kohustus jälgida hoolikalt keelekasutuse ja keelelise mitmekesisuse arengut oma riigis.
2. Mõisted “vähemuskeel” ja “regionaalkeel” kannavad harilikult ideoloogilist sisu nagu ka “riigikeel”, “ametlik keel” ja paljud teised keele seisundit või staatust tähistavad mõisted (nt põliskeel, autohtoonne keel, etnilise rühma keel, vähem kasutatav keel, teine riigikeel, murre, territooriumita keel, dominante keel). Juba mõistete suur hulk viitab asjaolule, et nii keelte kui ka keelte ja ühiskonna seosed on äärmiselt keerukad. EFNIL kavatses suurendada ühiskonna teadlikkust selliste mõistete kasutamisel ning edendada nende kasutuse täpsust ametlikes dokumentides ja keelepoliitikas.
3. EFNIL käsib kõiki keeli kultuuriliselt võrdväärtuslikena ja see kehtib ka vähemuskeelte kohta. EFNIL ei tee vahet põlis-, immigrant- ja vähemuskeelte vahel seoses õigusega saada neis keeltes teadmisi või neid keeli õppida. Seetõttu propageerib EFNIL võimalikult paljude keelte õpetamist koolis ning soovib valitsustel tungivalt võtta vähemus-migrantkeelte suhtes ennetav hoiak, kaasates need õppekavadesse ja/või pakkudes võimaluse korral nendes keeltes haridust.
4. Väljaspool emamaad elavatele või emamaata keelekogukondadele tuleks kinnitada (nt emamaaga sõlmitud kahepoolse lepinguga või emamaata kogukondade puhul vastava õigusaktiga), et riik, mille kodanikud nad on, austab ja tööpoolest hindab keelelisi õigusi. See võib parandada rahvusvahelisi suhteid, välissuhtlust ja -kaubandust.
5. Kodanikelt eeldatakse tavaliselt teatud keele (harilikult riigi- või ametliku keele) valdamist. Kodakondsuse taotleja peab vastava keele oskust tõendama. Mõnes riigis kehtib see nõue mitmest ametlikust keelest ühe kohta. See ei tähenda, et teisi riigis kõneldavaid põliskeeli ei peaks riigi kultuuripärandi osana väärtustama. On väga murettekitav, et mõne sellise keele kõnelejaskond kahaneb viimasel ajal kiiresti. EFNIL kutsub nii valitsusi kui ka üldsust üles mõistma tunnetuslikke, ühiskondlikke, aga ka poliitilisi ja majanduslikke eeliseid, mida pakub ühiskonnale kõigi selle liikmete kaks- või mitmekeelsus.

6. Enamikus Euroopa riikides valitseb üsna keerukas keelesituatsioon, mis usaldusväärse ja värske statistika puudumise tõttu ei pruugi alati ilmne olla. Tunnistades Euroopa sotsiaalsel paljusust ja vajadust sotsiaalse ühtekuuluvuse järele, pühendub EFNIL mitmekeelse kodanikkonna edendamisele ning koostööle teiste Euroopa organisatsioonidega, et koguda ja levitada usaldusväärseid andmeid ja parimaid tavasid kõnealusel valdkonnas.

The Dublin Declaration on the Relationship between Official Languages and Regional and Minority Languages in Europe

1. The linguistic reality varies considerably from one country to another across Europe, as a result of differing historical, social, and political conditions. EFNIL members, as national or central institutions of the EU member states, are dedicated to supporting their official, standard language(s) through language research, status/corpus planning, documentation, and policy. In addition, they have a responsibility to monitor closely the development of language use and linguistic diversity in each of their countries.
2. Terms such as “minority language” and “regional language” are usually charged with ideological meanings, as are terms such as “national language”, “official language” and many others used to indicate the condition or status of a language (e.g. indigenous, autochthonous, ethnic, lesser-used, co-official, dialect, non-territorial, dominant language). The use of such a range of terms is itself indicative of the fact that the relationship between languages and between language and society is very complex. EFNIL intends to contribute to awareness-raising regarding the use of such terms and to promote their careful use in official documents and language policies.
3. EFNIL views all languages as equal in cultural value, and this of course includes minority languages. EFNIL makes no distinction between autochthonous, immigrant and minority languages when it comes to the rights of their speakers for access to knowledge and language education. To this end, EFNIL advocates the inclusion of as many languages in school curricula as possible, and urges state authorities to take a proactive approach to the inclusion of minority migrant languages in school programmes and/or to offer opportunities for accessing education in these languages whenever possible.
4. Language groups living outside their “kin-state(s)” or without a “kin-state” should be reassured (for instance by bilateral agreements as regards groups with “kin-state(s)” or by adequate legal acts regarding other groups) that the country of which they are citizens respects and indeed values linguistic rights. Such practices might contribute to improved international relations, exchange, and trade.
5. Citizens are typically expected to have a command of a particular language (usually termed the “national” or “official” language). Those wishing to acquire citizenship have to provide evidence of their competence in this language. In a few countries this requirement is applicable to one of several official languages. Nevertheless, this should not mean that other autochthonous languages, as constituent languages of the country and part of its cultural heritage, should not be valued. The rapid decline of speakers of some of these languages in recent times is a cause

for great concern. EFNIL urges state authorities and the general public to recognise the cognitive, social, and indeed political and economic advantages for the national community of the bi- or multi- lingualism of all its members.

6. In most European countries today there is a rather complicated linguistic reality which is not always visible due to lack of reliable, recent statistics. As EFNIL recognises the conditions of social plurality in Europe and the need for social cohesion, it is committed to promoting plurilingual citizenry and to working together with other European organisations, in order to collect and disseminate reliable data and best practice in this field.

Declaración de Dublín sobre las relaciones entre las lenguas oficiales y las lenguas regionales y minoritarias en Europa

1. La realidad lingüística en Europa varía considerablemente de un país a otro, como consecuencia de unas condiciones históricas, sociales y políticas diferentes. Los miembros de EFNIL, en tanto que instituciones nacionales o centrales de los Estados de la Unión Europea, se dedican a apoyar su(s) lengua(s) oficial(es) y estándar(es) a través de la investigación, planificación (estatus y corpus), producción de documentación y creación de políticas lingüísticas. Además, tienen la responsabilidad de seguir de cerca la evolución del uso de la lengua y de la diversidad lingüística en sus respectivos países.
2. Términos como “lengua minoritaria” y “lengua regional” tienen habitualmente una carga ideológica, mientras que otros como “lengua nacional” o “lengua oficial” se utilizan para indicar la condición o el estatus de una lengua (por ejemplo, lengua indígena, autóctona, étnica, minoritaria, cooficial, dialectal, no territorial o dominante). El uso de tal abanico de términos es, en sí mismo, revelador de la gran complejidad de las relaciones entre las propias lenguas y entre la lengua y la sociedad. EFNIL trata de contribuir a que se vaya tomando conciencia del empleo de estos términos e intenta promover su uso apropiado en documentos oficiales y políticas lingüísticas.
3. EFNIL considera que todas las lenguas cuentan con un valor cultural equivalente, incluyendo, por supuesto, las lenguas minoritarias. EFNIL no establece distinciones entre las lenguas autóctonas, las lenguas minoritarias y las habladas por los inmigrantes cuando se trata de los derechos de los hablantes a acceder al conocimiento y enseñanza de las lenguas. Con este objetivo, EFNIL aboga por la inclusión del mayor número posible de lenguas en los planes de estudio escolares y urge a las autoridades estatales a mostrarse activas en la implantación de lenguas minoritarias y de aquellas habladas por los inmigrantes en los programas escolares, así como a ofrecer posibilidades de acceso a la enseñanza en estas lenguas siempre que sea posible.
4. Las comunidades lingüísticas que viven lejos de sus países de origen o sin lazo alguno con ellos deberían tener la garantía de que el país del cual son ciudadanos respeta y además valora sus derechos lingüísticos (por ejemplo, a través de acuerdos bilaterales para las comunidades que disponen de un país de origen, o a través de disposiciones legales adaptadas, en el caso de otras comunidades). Estas prácticas pueden contribuir a mejorar las relaciones internacionales, los intercambios y el comercio.
5. Con frecuencia, se espera que los ciudadanos dominen una lengua en particular (tradicionalmente designada como lengua “nacional” u “oficial”). Quienes desean obtener la nacionalidad del país en el que residen han de demostrar su competencia

en esta lengua. En algunos países, este requisito se aplica a una de las lenguas oficiales. No obstante, esto no debería suponer un impedimento para reconocer el valor de otras lenguas autóctonas, en tanto que lenguas constituyentes del país y parte de su herencia cultural. El reciente y rápido descenso del número de hablantes de algunas de estas lenguas es un importante motivo de preocupación. EFNIL urge a los Estados y al público general a reconocer las ventajas cognitivas, sociales e incluso político-económicas para la comunidad nacional, del bilingüismo o del multilingüismo de todos sus miembros.

6. En la mayoría de los países europeos actuales existe una complicada realidad lingüística que no siempre es visible debido a la falta de datos estadísticos fiables y recientes. En la medida en que EFNIL reconoce las condiciones de la pluralidad social de Europa y la necesidad de cohesión social, se compromete a promover una comunidad plurilingüe de ciudadanos y a trabajar en colaboración con otras organizaciones europeas para recopilar y difundir datos fiables y buenas prácticas en este campo.

Dublinin julistus Euroopan virallisten kielten sekä alueellisten ja vähemmistökielten suhteesta

1. Euroopan maiden kielellinen todellisuus vaihtelee hyvin paljon historiallisista, sosiaalisista ja poliittisista syistä. EFNILin jäsenillä, kansallisilla tai keskeisillä EU:n jäsenvaltioiden laitoksilla, on tehtävänä tukea virallisia kieliään kielen tutkimuksen, kielen aseman ja kielenkäytön suunnittelun, aineistotyön ja kieli-poliittisten toimenpiteiden avulla. Lisäksi niillä on omassa maassaan vastuu seurata kielenkäytön kehitystä ja kielellistä moninaisuutta.
2. Termit vähemmistökieli ja alueellinen kieli ovat usein ideologisesti latautuneita, samoin kuin termit kansalliskieli, virallinen kieli ja monet muut termit, joita käytetään osoittamaan kielen tilaa tai asemaa (esim. alkuperäinen, autoktoninen, etninen, vähemmän käytetty, puolivirallinen, murre, ei-alueellinen, valtakieli). Tällainen määrä termejä osoittaa osaltaan sitä, että kielten välinen suhde ja kielen ja yhteiskunnan välinen suhde ovat hyvin monimutkaisia. EFNIL pitää tärkeänä vahvistaa tietoisuuden lisäämistä näiden ilmausten käytössä ja suosittaa niiden huolellista käyttöä virallisissa asiakirjoissa ja kielipolitiikassa.
3. EFNIL pitää kaikkia kieliä kulttuurisesti yhtä arvokkaina, ja tämä koskee luonnollisesti myös vähemmistökieliä. EFNIL ei erottele autoktonisia kieliä, maahanmuuttajakieliä eikä vähemmistökieliä, kun on kyseessä näiden kielten puhujien oikeudet saada tietoa ja kielenopetusta. Siten EFNIL pitää tärkeänä, että koulun opetusohjelmassa on niin monia kieliä kuin mahdollista, ja kannustaa valtion viranomaisia laatimaan tulevaisuuteen suuntaavan strategian vähemmistökielten ja maahanmuuttajakielten kouluopetukselle ja/tai tarjoamaan mahdollisuuksia näiden kielten opetukseen, kun se vain on mahdollista.
4. Synnyinmaansa ulkopuolella asuvien kieliryhmien tai omaa synnyinmaata vailla olevien kieliryhmien pitää voida olla varmoja siitä, että maa, jonka kansalaisia he ovat, kunnioittaa ja todella pitää arvossa kielellisiä oikeuksia (esimerkiksi bi-lateraalisiin sopimuksiin, kun on kysymys ryhmistä, joilla on oma synnyinmaa, tai sopivien oikeudellisiin säädöksiin, kun kyseessä on muu ryhmä). Tällainen suhtautuminen voi parantaa kansainvälisiä suhteita, vaihtoa ja kaupankäyntiä.
5. Kansalaisten oletetaan yleensä osaavan tiettyä kieltä (tavallisesti tästä kielestä on käytetty termiä kansalliskieli tai virallinen kieli). Monissa maissa niiden, jotka toivovat saavansa kansalaisuuden, täytyy osoittaa osaavansa maan kieltä. Eräissä maissa tämä vaatimus koskee yhtä maan virallisista kielistä. Tämän ei kuitenkaan pidä merkitä sitä, ettei muita autoktonisia kieliä, kuten maan kulttuuriperintöön kuuluvia kieliä, pitäisi arvostaa. Viime aikoina eräiden tällaisten kielten puhujien määrän väheneminen herättää syystä laajaa levottomuutta. EFNIL kannustaa valtion

viranomaisia ja julkista valtaa tunnustamaan ne älylliset, sosiaaliset ja myös yhteiskunnalle koituvat poliittiset ja taloudelliset hyödyt, joita syntyy sen kansalaisten kaksi- tai monikielisydestä.

6. Useimpien Euroopan maiden kielellinen todellisuus on nykyään melko monimutkainen, mikä luotettavan ja ajantasaisen tilastotiedon puuttuessa ei aina pääse näkyviin. Koska EFNIL näkee Euroopan sosiaalisen moninaisuuden ehdot ja sosiaalisen yhtenäisyyden tarpeen, se on sitoutunut tukemaan monikielistä kansalaisuutta ja työskentelemään yhdessä muiden eurooppalaisten organisaatioiden kanssa kootakseen ja levittääkseen luotettavaa tietoa ja parhaita käytänteitä tästä aihepiiristä.

Déclaration de Dublin
relative aux relations entre les langues officielles
et les langues régionales et minoritaires en Europe

1. La réalité linguistique varie considérablement d'un pays à l'autre de l'Europe, du fait de conditions historiques, sociales et politiques différentes. Les membres de la FEILIN, en tant qu'institutions nationales ou centrales des Etats de l'Union européenne, se consacrent au soutien à leur(s) langue(s) officielle(s) et standard: ils le font à travers la recherche, l'aménagement (statuts et corpus), la production de documentation et la conduite de politiques linguistiques. Ils ont aussi la responsabilité de suivre de près l'évolution de l'emploi de la langue et de la diversité linguistique dans leur pays respectif.
2. Des expressions comme “langue minoritaire” et “langue régionale” sont souvent porteuses d'idéologies, alors que de nombreuses autres telles que “langue nationale” et “langue officielle” sont employées pour désigner la situation ou le statut d'une langue (par exemple, langue indigène, autochtone, ethnique, moins répandue, co-officielle, dialectale, non-territoriale, dominante). Le recours à un tel éventail de termes est, en lui-même, révélateur de la grande complexité des relations entre les langues elles-mêmes et entre la langue et la société. La FEILIN a l'intention de contribuer à une prise de conscience accrue concernant l'emploi de ces termes et d'en promouvoir un usage approprié dans les documents officiels et dans les politiques de la langue.
3. La FEILIN considère que toutes les langues ont une valeur culturelle égale, y compris évidemment les langues minoritaires. La FEILIN n'établit pas de distinction entre les langues autochtones, celles des migrants et les langues minoritaires, quand il s'agit de leurs droits en matière d'accès à la connaissance et d'enseignement des langues. A cette fin, la FEILIN recommande l'inclusion d'un aussi grand nombre possible de langues dans les cursus scolaires; elle presse les Etats de se montrer actifs en ce qui concerne l'inclusion des langues minoritaires et des migrants dans les programmes scolaires et d'offrir, quand c'est possible, des possibilités d'accès à l'enseignement dans ces langues.
4. Des communautés linguistiques vivant éloignées de leurs “pays d'origine” ou dépourvues d'attache avec lui devraient être assurées (par exemple au moyen d'accords bilatéraux pour les communautés disposant d'un “pays d'origine”, ou au moyen de dispositions légales adaptées concernant les autres communautés) que les droits linguistiques de l'Etat dont ils sont citoyens sont respectés et valorisés. De telles pratiques peuvent contribuer à améliorer les relations internationales, les échanges et le commerce.
5. On attend habituellement des citoyens qu'ils aient la maîtrise d'une langue en particulier (traditionnellement désignée langue “nationale” ou “officielle”). Ceux d'entre eux désireux d'acquérir la nationalité ont à fournir la preuve de leur com-

pétence dans ladite langue. Dans quelques pays, cette obligation concerne une des différentes langues officielles. Néanmoins, ceci ne devrait pas conduire à empêcher de valoriser d'autres langues autochtones, en tant qu'elles sont constitutives du pays et éléments de son héritage culturel. La baisse rapide, dans la période récente, des locuteurs de certaines de ces langues est un grand motif d'inquiétude. La FEILIN presse les Etats et le grand public de reconnaître les avantages – cognitifs, sociaux et même politiques et économiques – pour la communauté nationale du bilinguisme ou du multilinguisme de ses membres.

6. Dans la plupart des pays européens aujourd'hui, la complexité de la réalité linguistique n'est pas toujours apparente, en raison d'un manque de statistiques fiables et récentes. Dans la mesure où la FEILIN reconnaît que les sociétés en Europe se caractérisent par une pluralité de fait et une nécessité de cohésion, elle se consacre à promouvoir une communauté de citoyens plurilingue, et à travailler dans ce domaine avec les autres organisations européennes en vue de recueillir et diffuser des données et des bonnes pratiques.

Rún Bhaile Átha Cliath

Faoin ngaol idir teangacha oifigiúla agus teangacha réigiúnacha agus mionlaigh san Eoraip

1. Is iomaí difríocht atá ann maidir le staid teangacha ó thír go tír trasna na hEorpa de bharr chúinsí éagsúla staire, sóisialta agus polaitíochta. Bíonn baill EFNIL, mar institiúidí náisiúnta nó lárnacha de chuid stáit de chuid bhallstát an AE tiomanta do thacaíocht a thabhairt dá dteanga(cha) oifigiúil, chaighdeánach féin trí thaighde ar theangacha, tríd an bpleanáil stádais/chorpais, tríd an gcáipéisíocht agus trí bheartais. Thairis sin, bíonn dualgas orthu géarfhaireachán a dhéanamh ar úsáid teangacha agus ar éagsúlacht teangacha ina dtíortha féin.
2. Bíonn luacháil idé-eolaíoch ag roinnt de ghnáth le húsáid téarmaí ar nós “teanga mhionlaigh” agus “teanga réigiúnach” – agus chomh maith le téarmaí ar nós “teanga náisiúnta”, “teanga oifigiúil” agus tuilleadh nach iad a úsáidtear chun cur síos ar staid nó stádas teanga (m.sh. dúchasach, uatheascarthach, eithneach, neamh-fhorleathan, comhoifigiúil, canúint, neamhchríche, ceannasach). Léiríonn úsáid na dtéarmaí seo fiú a chasta is atá an gaol idir teangacha agus idir an teanga agus an tsochaí. Tá sé ar intinn ag EFNIL cur leis an bhfeasacht maidir le húsáid na dtéarmaí seo agus a n-úsáid cháiréiseach a chur chun cinn i gcáipéisí oifigiúla agus i mbeartais teanga.
3. Dar le hEFNIL tá gach teanga chomh tábhachtach lena chéile ó thaobh luacha chultúrtha, agus gan amhras áirítear teangacha mionlaigh anseo. Ní dhéanann EFNIL aon idirdhealú idir teangacha uatheascarthacha, inimircigh nó mionlaigh fad is a bhaineann le cearta lucht a labhartha ar rochtain ar eolas agus ar oideachas teanga. Chuige seo molann EFNIL a oiread teangacha agus is féidir a bheith ar churaclaim scoile agus gríosann sé na húdarais stáit le cur chuige réamhghníomhach a ghlacadh maidir le teangacha mionlaigh inimircigh a bheith ar chláir scoile agus/nó deiseanna a thairiscint chun oideachas a fháil trí na teangacha seo nuair is féidir in aon chor é.
4. Maidir le cainteoirí teanga atá ag maireachtáil lasmuigh dá “stá(i)t fhine” nó gan “stát fine”, ba chóir iad a chur ar a suaimhneas (trí chomhaontuithe déthaobhacha fad is a bhaineann le grúpaí le stá(i)t fhine nó trí achtanna dlíthiúla cuí i gcás grúpaí eile) go dtugann an tír ina bhfuil siad mar shaoránaigh inti aird, agus thairis sin, meas, ar chearta teanga. B'fhéidir go gcabhródh cleachtais mar seo leis an gcaidreamh, leis an malartú agus leis an tráchtáil idirnáisiúnta.
5. Bítear ag súil de ghnáth go mbeadh cumas ag saoránaigh i dteanga áirithe (a dtugtar an teanga “náisiúnta” nó “oifigiúil” uirthi de ghnáth). Bíonn orthu siúd ar mian leo saoránacht a bhaint amach fianaise a sholáthar ar a gcumas sa teanga seo. I roinnt tíortha bíonn an dualgas seo ar dhaoine i gcás roinnt teangacha oifigiúla. Ní hionann seo agus a rá, áfach, nár chóir meas a léiriú ar theangacha

uatheascarthacha eile, mar theangacha de chuid na tíre agus mar chuid dá hoidhreacht chultúrtha. Is ábhar inní é d'EFNIL an meath tapa atá tagtha ar líon na gcainteoirí i gcás chuid de na teangacha seo. Gríosann EFNIL na húdaráis stáit agus an pobal i gcoitinne aitheantas a thabhairt do na buntáistí cognaíocha, sóisialta agus ar ndóigh polaitíochta agus eacnamaíochta, do phobal an náisiúin ag eascairt as an dátheangachas nó ilteangachas ina measc.

6. I bhormhór na dtíortha Eorpacha sa lá atá inniu ann tá an staid maidir le cúrsaí teanga an-chasta ach ní i gcónaí a bhíonn sé soiléir gur mar sin atá de dheasca easpa staitisticí iontaofa nuashonraithe. Toisc go n-aithníonn EFNIL coinníollacha na hiolrachachta sóisialta san Eoraip agus an gá leis an gcomhtháthú sóisialta, tá sé tiomanta do shaoránacht ilteangach a chur chun cinn agus don chomhoibriú le heagrais Eorpacha eile d'fhonn sonraí iontaofa agus an dea-chleachtas sa réimse seo a bhailiú agus a scaipeadh.

is

Dyflinnaryfirlýsingin
um sambandið milli opinberra tungumál,
svæðisbundinna mála og minnihlutamála í Evrópu

1. Umtalsverður munur er á tungumálalumphverfi hinna ólíku Evrópulanda vegna mismunandi sögulegra, félagslegra og pólitískra aðstæðna. Meðlimir EFNIL, fulltrúar þjóðar- eða aðalstofnana aðildarríkja ESB, eru ákveðnir í að styðja við opinber(t), staðlað/stöðluð tungumál sitt/sín með tungumálarannsóknum, skipulagningu textasafna, skrásetningu og málstefnu. Auk þess hafa þeir þá skyldu að fylgjast náið með þróun tungumálanotkunar og fjölbreytileika tungumála í eigin landi.
2. Hugtök eins og “minnihlutamál” og “staðbundið mál” eru oftast hlaðin hugmyndafræðilegri merkingu, og sömuleiðis eru hugtök á við “þjóðtunga”, “opinbert mál” og mörg önnur notuð til þess að gefa til kynna ástand eða stöðu tungumáls (t.d. mál innfæddra, þjóðarbrotá, minna notuð mál, sam-opinbert mál, svæðisbundið mál, ríkjandi tungumál). Að slíkur fjöldi hugtaka sé notaður er í sjálfu sér ábending um að sambandið milli tungumála og milli tungumála og samfélagsins er mjög flókið. EFNIL ætlar sér að taka þátt í vitundarvakningu varðandi slík hugtök og stuðla að gætilegri notkun þeirra í opinberum skjölum og málstefnum.
3. EFNIL lítur á öll tungumál sem menningarlega jafngild og þar með eru að sjálfsögðu talin minnihlutatungumál. EFNIL gerir engan greinarmun á tungumálum innfæddra, aðfluttra og minnihluta þegar kemur að rétti þeirra til aðgangs að þekkingu og tungumálakennslu. Í þessu skyni mælir EFNIL með því að eins mörg tungumál og mögulegt er séu höfð með í kennsluskrá skóla og hvetur yfirvöld til að nálgast á forvirkan hátt spurninguna um hlutdeild minnihlutamála í kennsluefni skóla og/eða að bjóða upp á tækifæri til aðgengis að menntun á þessum málum hvenær sem mögulegt er.
4. Málnotendahópar sem búa utan “ætríkis” síns eða án “ætríkis” ættu að fá staðfestingu á (til dæmis með tvíhliða samkomulagi í tilviki hópa með “ætríki” eða með viðeigandi lagaáðgerðum í tilviki annarra hópa) að landið sem þeir eru nú borgarar í virði og meti í raun málleg réttindi. Slíkar áðgerðir gætu stuðlað að bættum alþjóðasamskiptum, verslun og viðskiptum.
5. Yfirleitt er ætlast til þess að borgarar hafi tiltekið tungumál á valdi sínu (oftast nefnt “þjóðtunga” eða “opinbert” tungumál). Þeir sem vilja öðlast þegnrétt verða að sýna fram á færni sína í þessu tungumáli. Í nokkrum löndum á þessi krafa við um eitt af nokkrum opinberum tungumálum. Engu að síður ætti það ekki að merkja að önnur tungumál innfæddra, sem tilheyra tungumálum landsins og eru hluti menningararfleifðar þess, séu ekki talin hafa gildi. Hröð fækkun þeirra sem tala sum þessara tungumála á undanförunum árum gefur ástæðu til áhyggna. EFNIL hvetur yfirvöld og almenning til þess að viðurkenna vitræna, félagslega, efnahagslega og pólitíska kosti tví- eða fjöltyngis allra meðlima ríkis fyrir þjóðarsamfélagið.

6. Í flestum Evrópuríkjum nú á dögum er frekar flókinn málvísindalegur veruleiki sem ekki er alltaf sýnilegur vegna skorts á áreiðanlegum og nýlegum tölfræðiupplýsingum. EFNIL viðurkennir aðstæður félagslegs fjölbreytileika í Evrópu og nauðsyn félagslegrar samheldni og er staðráðið í að hvetja til fjöltýngis ríkisborgara og samvinnu með öðrum evrópskum stofnunum í því skyni að safna og dreifa áreiðanlegum gögnum og bestu vinnubrögðum á þessu sviði.

it

Dichiarazione di Dublino sul rapporto fra lingue ufficiali e lingue regionali e minoritarie in Europa

1. La situazione linguistica interna dei Paesi europei presenta notevoli differenze a causa delle diverse condizioni storiche, sociali e politiche di ciascuno di essi. I membri dell'EFNIL, in qualità di istituzioni nazionali o centrali degli Stati della Ue, sono impegnati a sostenere la loro lingua o le loro lingue standard/ufficiali attraverso la ricerca linguistica, gli interventi relativi allo status della lingua e alla guida dei suoi mutamenti, la raccolta di dati e documenti, e la politica linguistica. Hanno inoltre la responsabilità di monitorare attentamente i cambiamenti relativi all'uso della lingua e alla diversità linguistica nel proprio Paese.
2. I termini “lingua minoritaria” e “lingua regionale” sono connotati sul piano ideologico dal momento che esistono altri termini, come “lingua nazionale” o “lingua ufficiale”, per indicare la condizione o lo status di una lingua (es. lingua indigena, autoctona, etnica, poco diffusa, co-ufficiale, dialetto, non territoriale, dominante). L'uso di questa varietà di termini è indicativa di per sé della complessità del rapporto esistente fra le diverse lingue e fra la lingua e la società. L'EFNIL intende contribuire alla acquisizione di una maggiore consapevolezza nei confronti dell'uso di questi termini, in particolare per quanto riguarda i documenti ufficiali e la politica linguistica.
3. L'EFNIL ritiene che tutte le lingue, incluse le lingue minoritarie, abbiano pari valore sul piano culturale. L'EFNIL non fa distinzione, per ciò che riguarda l'accesso al sapere e all'educazione linguistica, fra lingue autoctone, lingue dei migranti e lingue minoritarie. A tal fine l'EFNIL sostiene l'inserimento del maggior numero possibile di lingue nei curricula scolastici ed esorta le autorità statali ad agire attivamente affinché le lingue minoritarie dei migranti abbiano una collocazione nei programmi scolastici e/o venga offerta la possibilità di accedere all'educazione in queste lingue ogni qual volta sia possibile.
4. I gruppi linguistici che vivono fuori degli Stati nei quali la loro lingua ha le sue radici o che non hanno uno Stato di riferimento dovrebbero essere garantiti – attraverso accordi bilaterali per quanto riguarda i gruppi che hanno uno Stato di riferimento, o altri accordi con valore legale per quelli che non lo hanno – in merito al rispetto e alla valorizzazione dei loro diritti linguistici. Ciò potrebbe contribuire al miglioramento delle relazioni, degli scambi e delle attività economiche internazionali.
5. È atteso che i cittadini di uno Stato abbiano una buona padronanza in una particolare lingua, generalmente definita “lingua nazionale” o “lingua ufficiale”. In molti Paesi coloro che intendono acquistare la cittadinanza devono dar prova della loro competenza in tale lingua. In alcuni Stati questo requisito riguarda una sola fra più

lingue ufficiali. Ciò non deve significare che le altre lingue autoctone, in quanto elementi costitutivi del Paese e parte del suo patrimonio culturale, non debbano essere tenute in adeguata considerazione. Il recente rapido decremento del numero di parlanti di alcune di queste lingue è oggi ragione di grave preoccupazione. L'EFNIL esorta le autorità statali e i privati cittadini a riconoscere i benefici in campo cognitivo, sociale, politico e economico che derivano, per la comunità nazionale, dalla condizione di bi- o multilinguismo di tutti i suoi membri.

6. La complessa situazione linguistica esistente oggi nella maggior parte dei Paesi europei risulta talvolta poco perspicua a causa della mancanza di statistiche recenti e affidabili. L'EFNIL, riconoscendo le condizioni di pluralità sociale esistenti in Europa e la conseguente necessità di coesione sociale, si propone di promuovere il plurilinguismo dei cittadini europei e di lavorare insieme alle altre organizzazioni europee per raccogliere e far circolare dati certi e buone pratiche in questo settore.

**Dublinas deklarācija
par oficiālo valodu un reģionālo
un minoritāšu valodu attiecībām Eiropā**

1. Lingvistiskā realitāte ikvienā Eiropas valstī ir atšķirīga, jo veidojusies dažādu vēsturisku, sociālu un politisku apstākļu rezultātā. EFNIL biedru – ES dalībvalstu galveno vai valstisko valodas politikas institūciju – misija ir valstu oficiālo, standartizēto valodu atbalstīšana ar zinātnisko pētījumu, kā arī valodas statusa un valodas kultūras stiprināšanas pasākumu starpniecību. Bez tam tās atbildīgas par valodas lietojuma un valodu daudzveidības monitoringu attiecīgajā dalībvalstī.
2. Tādiem terminiem kā “minoritātes valoda” un “reģionālā valoda” parasti piemīt ideoloģiska nozīme, tāpat kā terminiem “valsts valoda”, “oficiālā valoda” un citiem, kas tiek lietoti valodas pozīciju vai statusa apzīmēšanai (piem., aborigēnu, autohtonām etniskām mazāk lietotā, neteritoriālā, dominējošā valoda). Tik plašs terminu lietojums jau pats par sevi liecina, ka attiecības starp valodām un starp valodu un sabiedrību ir ļoti sarežģītas. EFNIL vēlas veicināt izpratni par šo terminu nozīmi un aicina tos apdomīgi lietot oficiālos dokumentos un valodas politikas pamatnostādņēs.
3. EFNIL pauž pārliecību, ka visu valodu kultūras vērtība ir vienlīdzīga, un tas, protams, attiecas arī uz minoritāšu valodām. Attiecībā uz tiesībām zināšanu un valodas apguvei, EFNIL vienlīdz atbalsta autohtonās, imigrantu un minoritāšu valodas. Šai aspektā EFNIL aizstāv pēc iespējas daudz valodu iekļaušanu izglītības programmas un aicina valstu atbildīgās institūcijas uz proaktīvu darbību imigrantu minoritāšu valodu iekļaušanu skolu programmās un/vai veicināt izglītības peejamību šajās valodās, kur tas iespējams.
4. Lingvistiskajām grupām, kas dzīvo ārpus savas valsts vai kam savas valsts nav, būtu jānodrošina (piemēram, ar bilaterālu līgumu palīdzību ar attiecīgo valsti vai ar līdzīgiem juridiskiem aktiem, ka grupai savas valsts nav), lai valsts, kuras pilsoņi tie ir, respektētu un novērtētu viņu lingvistiskās tiesības. Šāda prakse varētu veicināt starptautisko attiecību uzlabošanu, speciālistu apmaiņu un tirdzniecību.
5. Parasti no visu valstu pilsoņiem tiek sagaidīta noteiktas valodas (parasti sauktas par valsts vai oficiālo valodu) prasme. Tiem, kas vēlas iegūt attiecīgās valsts pilsonību, ir jāapliecina šīs valodas prasme. Dažās valstīs šis nosacījums attiecas uz vienu no vairākām oficiālajām valodām. Tas nebūt nenozīmē, ka citas autohtonās valodas kā neatņemama valsts kultūras mantojuma sastāvdaļa netiktu augstu vērtētas. Dažu šādu valodu straujas izzušanas process rada bažas. EFNIL aicina valstu valdības un sabiedrību pienācīgi novērtēt visu sabiedrības locekļu bilingvisma un multilingvisma kognitīvās, sociālās un arī politiskās un ekonomiskās priekšrocības.

6. Vairumā Eiropas valstu pašlaik ir samērā sarežģīta lingvistiskā realitāte, kas ne vienmēr ir skaidri redzama, jo trūkst ticamas statistikas. Tā kā EFNIL izprot Eiropas sociālo plurālismu un sociālās saliedētības nepieciešamību, šī federācija ir pārliecināta, ka jāveicina plurilingvāla pilsoņu kopuma rašanās un kopā ar citām Eiropas organizācijām darbosies, lai apkopotu datus par esošo situāciju un dalībvalstu labāko pieredzi.

le

**Declaratioun vun Dublin
iwwert d'Relatioun tëschent offizielle Sproochen
a regionalen a Minoritéite-Sproochen an Europa**

1. Déi sproochlech Realitéiten an Europa sinn als Resultat vun ënnerschiddlechen historeschen, sozialen a politeschen Hannergrënn an deenen eenzelne Länner ganz verschidden. D'Membere vun der EFNIL sinn als national oder zentral Institutioune vun de Memberstaate vun der Europäescher Unioun dofir do, hir offiziell Standard-sprooch(en) duerch Sproochfuerschong, Status- a Korpusplanung, Dokumentatioun a Sproochepolitik ze ënnerstëtzen. Doriwwer eraus hu si eng Responsabilitéit, fir d'Evolutioun vum Sproochegebrauch a vun der sproochlecher Diversitéit an deenen eenzelne Länner genee ze suivéieren.
2. Begrëffer wéi “Minoritéitesprooch” a “Regionalsprooch” hunn normalerweis eng ideologesch chargéiert Bedeitong, grad ewéi Begrëffer wéi “Nationalsprooch”, “offiziell Sprooch” a vill anerer, déi geholl gi fir den Zoustand oder de Status vun enger Sprooch ze charakteriséieren (ë.a. indigène Sprooch, autochthon Sprooch, ethnesch Sprooch, manner gebrauchte Sprooch, co-offiziell Sprooch, Dialekt, net territorial Sprooch, dominant Sprooch). De Gebrauch vun esou engem Eventail vu Begrëffer weist u sech schonns duerops hinn datt d'Relatiounen tëschent de Sproochen ënnerteneen an tëschent enger Sprooch an der Gesellschaft ganz komplex sinn. D'EFNIL ass gewëllt, dozou bäizedroen datt dës Begrëffer méi iwwerluecht gebraucht ginn, an hiren ëmsiichtege Gebrauch an offiziellen Dokumenter an an der Sproochepolitik ze stäipen.
3. D'EFNIL betruecht all Sproochen als kulturell gläichwäerteg, wat evidententerweis och fir Minoritéitesprooche gëlt. D'EFNIL mécht keen Ënnerscheid tëschent autochthone Sproochen, Immigrantesproochen a Minoritéitesproochen, wann et ëm hir Rechter beim Zougank zum Wëssen an zum Léiere vu Sprooche geet. Dofir setzt d'EFNIL sech a fir eng Integratioun vu méiglechst ville Sproochen an d'Léierpläng a fuerdert déi staatlech Autoritéiten nodrécklech op, sech proaktiv mat der Integratioun vu minoritaire Migrantesproochen an d'Programmer vun de Schoulen ausernee ze setzen an iwwerall do, wou dat méiglech ass, Geleeënheete fir den Zougank zu enger Formatioun an dëse Sproochen ze offréieren.
4. Spriechergruppen, déi baussent hirem “Heemechts-Staat” respektiv hiren “Heemechts-Staaten” oder ouni en “Heemechts-Staat” liewen, sollten (beispillsweis duerch bilateral Ofkommen am Fall vu Spriechergruppen mat engem oder méi “Heemechts-Staat(en)”) oder duerch adequat legal Texter am Fall vun anere Gruppen) zougesechert kréien, datt dat Land, deem seng Bierger si sinn, hir sproochlech Rechter respektéiert an doriwwer eraus och valoriséiert. Eng Approche an dësem Sënn kéint dozou bäidroen fir déi international Relatiounen, d'Echangen an de Commerce ze verbesseren.

5. Vun de Bierger gëtt fir gewéinlech erwaart, datt si eng bestëmmte Sprooch (déi normalerweis als “national” oder “offiziell” Sprooch bezeechent gëtt) maîtresieren. Deen, deen déi respektiv Nationalitéit wëllt kréien, muss seng Kompetenz an dëser Sprooch nowisen. An e puer Länner gëlt dës Nowäis fir eng vun e puer offizielle Sproochen. Dat sollt ower net heeschen, datt aner autochthon Sproochen als integral Sprooche vum Land an als Deel vu sengem kulturelle Patrimoine net och sollen opgewäert ginn. De rapide Réckgank vun der Zuel vun de Spriecher vu verschiddene vun dësen Sproochen a leschter Zäit gëtt uerg ze denken. D'EFNIL fuerdert déi staatlech Autoritéiten an d'Ëffentlechkeet am Allgemengen op, déi kognitiv, gesellschaftlech an doriwwer eraus och déi politesch an ekonomesch Avantagë vun der Zweek- oder Méisproochegkeet vun alle Membere vun der nationaler Communautéit fir dës Communautéit unzeerkennen.
6. Déi meescht europäesch Länner sinn hautgesdaags charakteriséiert vun enger éischer komplexer sproochlecher Realitéit, déi ower net ëmmer kloer ze erkennen ass, well keng verléisslech a rezent statistesch Donnéeën doriwwer virleien. D'EFNIL unerkent d'Viraussetzung fir e gesellschaftleche Pluralismus an Europa an d'Noutwennegkeet vun enger sozialer Kohäsioun an engagéiert sech fir d'Promotioun vun enger méisproocheger Citoyennetéit a fir eng Zesummenaarbecht mat aneren europäeschen Organisatiounen fir fiabel Donnéeën an optimal Praktiken an dësem Beräich beieneen ze bréngen a weider ze ginn.

lt

Dublino deklaracija dėl oficialiųjų kalbų ir regioninių bei mažumų kalbų santykio Europoje

1. Dėl skirtingų istorinių, socialinių ir politinių aplinkybių kalbinė tikrovė Europos šalyse labai įvairuoja. EFNIL narės – ES šalių valstybės institucijos arba svarbiausios įstaigos – yra įgaliotos padėti savo valstybių oficialiajai, bendrinei kalbai (-oms) kalbos tyrimais, jos statuso ar sistemos planavimu, dokumentais ir politika. Be to, jos atsakingos už atidžią kalbų vartojimo ir kalbinės įvairovės raidos savo šalyse stebėseną.
2. Tokiems terminams kaip “mažumų kalba” ir “regioninė kalba”, kaip ir terminams “valstybinė kalba”, “oficialioji kalba” bei daugeliui kitų terminų, kuriais siekiama nurodyti kalbos būklę ar statusą (pvz., vietinė, autochtoninė, etninė, mažiau vartojama, viena iš oficialiųjų, tarminė, neteritorinė, vyraujanti kalba), paprastai teikiama ideologinė reikšmė. Jau vien tokių terminų gausa liudija faktą, kad santykis tarp kalbų ir tarp kalbų bei visuomenės yra labai sudėtingas. EFNIL pasiryžusi prisidėti prie geresnio tokių terminų supratimo ir skatinti tinkamą jų vartojimą oficialiuosiuose dokumentuose ir kalbos politikoje.
3. EFNIL požiūriu, visos kalbos savo kultūrine verte yra lygios, tai neabejotinai pasakytina ir apie mažumų kalbas. EFNIL nedaro skirtumo tarp autochtonų, emigrantų ir mažumų kalbų jų teisių į žinias ir kalbų mokymąsi kontekste. Tuo tikslu EFNIL pasisako už tai, kad į mokymo turinį būtų įtraukta kiek įmanoma daugiau kalbų, ir ragina atsakingas šalių institucijas imtis veiksmingų priemonių siekiant įtraukti migrantų mažumų kalbas į mokyklų programas ir (arba) pagal galimybes sudaryti sąlygas mokytis šiomis kalbomis.
4. Kalbinės grupės, gyvenančios už savo “gimtosios” valstybės (-ių) ribų arba tokios neturinčios, turi būti tikros (pavyzdžiui, turinčios “gimtąją” valstybę grupės – sudarant dvišales sutartis, kitos grupės – priimant atitinkamus teisės aktus), kad valstybė, kurios piliečiai jie yra, gerbia kalbines teises ir iš tikrųjų jų paiso. Tokia praktika turėtų padėti plėtoti tarptautinius santykius, mainus ir prekybą.
5. Iš piliečių paprastai tikimasi gero tam tikros kalbos (paprastai vadinamos valstybine arba oficialiąja kalba) mokėjimo. Tie, kurie siekia pilietybės, turi pateikti šios kalbos mokėjimo patvirtinimą. Kai kuriose šalyse šis reikalavimas keliamas dėl vienos iš kelių oficialiųjų kalbų. Tačiau tai neturėtų reikšti, kad kitos autochtoninės šalies kalbos, kaip jos kultūros paveldo sudedamoji dalis, neturi būti vertinamos. Spartus asmenų, kalbančių kai kuriomis iš šių kalbų, skaičiaus mažėjimas pastaraisiais metais kelia didelį nerimą. EFNIL ragina atsakingas šalių institucijas ir plačiąją visuomenę pripažinti pažintinę, socialinę ir ypač politinę bei ekonominę naudą, kurią šalių bendruomenėms teikia visų jų narių dviejų ar daugiau kalbų mokėjimas.

6. Daugumoje Europos šalių kalbinė tikrovė šiandien yra gana sudėtinga, bet dėl patikimos naujausios statistikos stygiaus ne visada matoma. Kadangi EFNIL pripažįsta socialinės įvairovės sąlygas ir socialinės sanglaudos poreikį Europoje, ji išipareigoja skatinti gyventojų daugiakalbystę ir drauge su kitomis Europos organizacijomis dėti pastangas, kad būtų kaupiami ir skleidžiami patikimi šios srities duomenys ir geroji praktika.

hu

**Dublini Nyilatkozat
a hivatalos nyelvek, valamint a regionális nyelvek
és kisebbségi nyelvek közötti kapcsolatáról Európában**

1. Európában a nyelvi valóság a különböző történelmi, társadalmi és politikai viszonyok miatt az egyes országok között jelentősen eltér. Az EFNIL tagjai mint az EU tagállamainak nemzeti és központi intézményei nyelvtudományi kutatások, státusz-/korpusztervezés, dokumentáció és a szakpolitika segítségével elkötelezetten támogatják saját hivatalos, standard nyelvüket/nyelveiket. Emellett az adott országban a nyelvhasználat fejlődésének és a nyelvi sokféleségnek a folyamatos nyomon követése is a feladatkörükhöz tartozik.
2. A “kisebbségi nyelv” és a “regionális nyelv” kifejezésekhez gyakran ideológiai tartalmak társulnak, ugyanez igaz a “nemzeti nyelv”, a “hivatalos nyelv” és számos egyéb, az egyes nyelvek viszonyainak vagy státuszának meghatározására szolgáló elnevezés (pl. őshonos, autokton, etnikai, kevésbé használt, második hivatalos, nyelvjárási, területhez nem kötődő, domináns nyelv) esetében is. Önmagában az, hogy ilyen sok elnevezés használatos, is azt jelzi, hogy maguk a nyelvek, valamint a nyelv és a társadalom közötti viszony rendkívül összetett. Az EFNIL célja, hogy tájékoztató munkát végezzen ezeknek az elnevezéseknek a használatával kapcsolatban, és ösztönözze ezeknek a kifejezéseknek a hivatalos dokumentumokban és a nyelvi szakpolitikákban való elővigyázatos használatát.
3. Az EFNIL szerint minden nyelv, így természetesen a kisebbségi nyelvek is ugyanolyan kulturális értékkel bírnak. Az EFNIL a tudáshoz és nyelvoktatáshoz való hozzáférés jogának kérdésében nem tesz különbséget autokton, bevándorló és kisebbségi nyelv között. Az EFNIL éppen ezért támogatja a lehető legtöbb nyelv iskolai tantervbe való beépítését, valamint arra hívja fel az állami hatóságokat, hogy proaktív megközelítéssel támogassák a kisebbségi migráns nyelvek iskolai tantervbe való beépítését és/vagy biztosítsanak lehetőséget arra, hogy az oktatáshoz a lehetőségekhez képest ezeken a nyelveken is hozzá lehessen férni.
4. Azoknak a nyelvi csoportoknak, amelyek “anyaországukon” kívül élnek vagy nincs “anyaországuk”, megerősítést kell nyújtani (például az “anyaországgal” rendelkezők esetében kétoldalú megállapodások vagy a többi csoport esetében megfelelő jogszabályok formájában) arra nézve, hogy az ország, amelynek az állampolgárai közé tartoznak, tiszteletben tartja őket, és valóban figyelembe veszi a nyelvi jogokat. Ezek az intézkedések hozzájárulhatnak a nemzetközi viszonyok, cserekapcsolatok és kereskedelem fellendítéséhez.
5. Egy adott állam polgárának jellemzően egy bizonyos nyelven kell tudni beszélni (ezt általában “nemzeti” vagy “hivatalos” nyelvnek nevezik). Azoknak, akik fel szeretnék venni az állampolgárságot, igazolniuk kell, hogy az adott nyelven megfelelő szintű nyelvtudással rendelkeznek. Néhány országban ez a kívánalom

a több hivatalos nyelv egyikére vonatkozik. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a többi autokton nyelvet – mint az ország alapvető nyelvét és kulturális örökségének részét – ne illetné tisztelet. Komoly aggodalomra ad okot, hogy néhány ilyen nyelv beszélőinek száma a közelmúltban hirtelen lecsökkent. Az EFNIL arra hívja fel az állami hatóságokat és a közvéleményt, hogy a nemzeti közösség minden tagjára nézve ismerje el a két- és többnyelvűséggel járó, az egész nemzeti közösséget érintő kognitív, társadalmi, sőt politikai és gazdasági előnyöket.

6. Ma a legtöbb európai országban igen összetett nyelvi valósággal találkozunk, amely megbízható, friss statisztikák hiányában nem mindig szembeötlő. Mivel az EFNIL tiszteletben tartja az európai társadalmi pluralitás viszonyait és a társadalmi kohézió szükségességét, a szervezet elkötelezetten támogatja a polgárok soknyelvűségét, valamint a megbízható adatok és a szakterület legjobb gyakorlatainak összegyűjtését és terjesztését szolgáló, más európai szervezetekkel végzett közös munkát.

mt

**Id-Dikjarazzjoni ta' Dublin
fuq ir-relazzjonijiet bejn l-ilsna ufficjali
u l-ilsna reġjonali u minoritarji fl-Ewropa**

1. B'riżultat ta' kundizzjonijiet storiċi, soċjali u politiċi differenti, ir realtà lingwistika tvarja mhux ftit minn pajjiż għal iehor matul l Ewropa. Il membri ta' EFNIL, bħala istituzzjonijiet nazzjonali jew ċentrali tal istati membri tal UE, huma mixhuta biex jagħtu appoġġ lil lingwa/i ufficjali u standard tagħhom permezz tar riċerka lingwistika, il pjanifikazzjoni tal istatus u l korpus, id dokumentaz-zjoni u l politika lingwistika. Barra minn dan, għandhom ir responsabbiltà li jsegu mill qrib l iżvilupp tal użu tal lingwi u tad diversità lingwistika f'kull wiehed mill pajjiżi tagħhom.
2. Termini bħal “lingwa minoritarja” u “lingwa reġjonali” x'aktarx ikunu mgħobbija b'tifsir ideoloġiku, u l istess jiġrihom termini bħal “lingwa nazzjonali”, “lingwa ufficjali” u hafna oħrajn li jintużaw biex jindikaw il qagħda jew l istatus ta' lingwa (e.g. lingwa indigena, awtoktona, etnika, inqas użata, koufficjali, mhux territorjali, dominanti, djalett). L użu ta' firxa hekk wiesgħa ta' termini diġà jindika li r relazzjoni bejn il lingwi u bejn il lingwa u s soċjetà hija komplessa hafna. EFNIL beħsiebha tagħti sehemha biex titqajjem kuxjenza dwar l użu ta' termini bħal dawn u tippromwovi l użu għaqli tagħhom f' dokumenti ufficjali u f' politiki lingwistiċi.
3. EFNIL tqis l ilsna kollha ndaqs fis siwi kulturali tagħhom, u dan – m'għandniex xi nġhidu – jinkludi l lingwi minoritarji. EFNIL ma tagħmel l ebda distinzjoni bejn il lingwi awtoktoni, tal immigranti u minoritarji fejn jidhlu l jeddijiet tagħhom għall aċċess għall għarfien u għall edukazzjoni lingwistika. Għal dan il għan, EFNIL hija tal parir li fil kurrikula tal iskejjel jidhlu kemm jistgħu lingwi, u tinsisti mal awtoritajiet statali biex jieħdu passi proattivi biex il lingwi minoritarji tal migranti jiddaħhlu fil programmi tal iskejjel u/jew biex, kull meta jkun possibbli, joffru opportunitajiet għall aċċess għall edukazzjoni b'dawn il lingwi.
4. Il komunitajiet lingwistiċi li jgħixu barra mill istat omm tagħhom, jew li m'għandhomx stat omm, għandu jkollhom moħħhom imserrah (nġhidu aħna, permezz ta' ftehimiet bilaterali fejn jidhlu l komunitajiet bi stat/i omm jew b'atti legali adegwati fejn jidhlu l komunitajiet l oħra) li l pajjiż li huma ċittadini tiegħu jirrispetta u jgħożż id drittijiet lingwistiċi. Imgħiba bħal din tista' tgħin biex jitjiebu r relazzjonijiet, l iskambju u l kummerċ internazzjonali.
5. Tipikament, ikun mistenni miċ ċittadini li jkollhom ħakma ta' lsien partikolari (x'aktarx imsejjaħ lingwa “nazzjonali” jew “ufficjali”). Min ikun jixtieq jikseb iċ ċittadinanza jkun irid jagħti xhieda ta' hiltu f'din il lingwa. Fi ftit pajjiżi din il ħtieġa tkun tapplika għal waħda minn diversi lingwi ufficjali. Madanakollu, dan m'għandux ifisser li lingwi awtoktoni oħra, bħala lingwi kostitwenti tal pajjiż u

parti mill wirt kulturali tiegħu, m'għandhomx jiġu apprezzati. It tnaqqis mgħaġġel ta' kelliema ta' wħud minn dawn il lingwi f'dawn l aħħar żminijiet iħassibna mhux ffit. EFNIL tappella bil qawwa kollha lill awtoritajiet statali u lill pubbliku iġenerali biex jagħrfu l vantagġi konjittivi, soċjali, u mhux inqas politiċi u ekonomiċi li tista' tgawdi l komunità nazzjonali mill bilingwiżmu u l multilingwiżmu tal membri kollha tagħha.

6. Illum fil biċċa l kbira tal pajjiżi Ewropej hemm realtà lingwistika x'aktarx ikkumplikata li mhux dejjem tidher ċar minħabba n nuqqas ta' statistika reċenti ta' min jorbot fuqha. Billi EFNIL tagħraf il kundizzjonijiet ta' pluralità soċjali fl Ewropa u l htieġa għall għaqda soċjali, hija impenjata biex iġġib 'il quddiem iċ ċittadinanza plurilingwi u biex taħdem id f'id ma' organizzazzjonijiet Ewropej oħra sabiex tiġbor u xxerred tagħrif ta' min jorbot fuqu u l aħjar imġiba f'dan il qasam.

pl

**Deklaracja dublińska
w sprawie relacji między językami
urzędowymi a regionalnymi i mniejszościowymi w Europie**

1. Znaczne różnice sytuacji językowej w poszczególnych krajach Europy wynikają z odmiennych warunków historycznych, społecznych i politycznych. Członkowie EFNIL-u, jako ogólnokrajowe lub centralne instytucje państw członkowskich Unii Europejskiej, mają na celu wspieranie swoich urzędowych standardowych języków przez badania językoznawcze, programowanie statusu/korpusu, dokumentację i politykę językową. Ponadto spoczywa na nich obowiązek uważnego śledzenia zmian w używaniu języka i językowym zróżnicowaniu w swoich krajach.
2. Terminy takie, jak język mniejszościowy i język regionalny są zwykle nacechowane ideologicznymi znaczeniami podobnie jak terminy język narodowy, język urzędowy i wiele innych używanych do określania sytuacji lub statusu języka (np. tubylczy, autochtoniczny, etniczny, mniej używany, współurzędowy, dialekt, język nieterytorialny, dominujący). Samo używanie takiej różnorodności terminów świadczy o tym, że stosunki między językami oraz między językiem a społeczeństwem są bardzo złożone. Intencją EFNIL-u jest przyczynić się do wzrostu świadomości co do używania takich terminów i do działań na rzecz ich rozważnego używania w oficjalnych dokumentach i w polityce językowej.
3. EFNIL traktuje wszystkie języki, oczywiście łącznie z językami mniejszościowymi, jako równe pod względem wartości kulturowej. EFNIL nie widzi różnicy między językami autochtonicznymi, imigracyjnymi i mniejszościowymi, jeśli chodzi o prawa dostępu ich użytkowników do wiedzy i edukacji językowej. W tym celu EFNIL opowiada się za włączeniem tak wielu języków, jak to tylko możliwe do szkolnych programów i apeluje do władz państwowych o proaktywne podejście do sprawy uwzględniania migracyjnych języków mniejszościowych w programach szkolnych i/lub o stwarzanie możliwości dostępu do edukacji w tych językach, kiedy tylko jest to możliwe.
4. Grupy językowe mieszkające poza swoim macierzystym krajem czy macierzystymi krajami lub nie mające macierzystego kraju należy upewnić (na przykład przez dwustronne umowy, jeśli chodzi o grupy mające swe macierzyste państwo lub państwa albo przez odpowiednie akty prawne, jeśli chodzi o pozostałe grupy językowe), że kraj, którego są obywatelami, respektuje i rzeczywiście ceni prawa językowe. Takie obyczaje mogą się przyczynić do poprawy stosunków międzynarodowych, wymiany i handlu.
5. Od obywateli zazwyczaj się oczekuje opanowania pewnego języka (zwykle określanego jako język narodowy lub urzędowy). Osoby zaś, które chcą uzyskać obywatelstwo, muszą dostarczyć dowodu jego znajomości. W niektórych krajach to wymaganie odnosi się do jednego z kilku języków urzędowych. Tym niemniej,

nie należy tego rozumieć, że inne autochtoniczne języki, jako języki używane w tym kraju i część jego dziedzictwa kulturalnego nie zasługują na to, by je cenić. Szybki spadek liczby użytkowników któregoś z tych języków w ostatnim czasie powinien budzić wielki niepokój. EFNIL apeluje do władz państwowych i ogółu społeczeństwa do uznania poznawczych, społecznych oraz w samej rzeczy politycznych i ekonomicznych korzyści dla wspólnoty narodowej wynikających z dwu- lub wielojęzyczności jej wszystkich członków.

6. W większości krajów europejskich utrzymuje się dziś dość skomplikowana rzeczywistość językowa, która nie zawsze jest widoczna ze względu na brak wiarygodnych, aktualnych danych statystycznych. Skoro zaś EFNIL opowiada się za pluralizmem społecznym w Europie i uznaje potrzebę spójności społecznej, jest tym samym zobowiązany do promowania wielojęzycznego społeczeństwa i wspólnej pracy razem z innymi organizacjami europejskimi na rzecz gromadzenia i rozpowszechniania wiarygodnych danych i najlepszych obyczajów w tej dziedzinie.

**Declaração de Dublin
as relações entre as línguas oficiais e
as línguas minoritárias e regionais na Europa**

1. A variedade linguística que a Europa apresenta é resultante de condicionalismos de ordem histórica, social e política. Os membros da EFNIL, que representam quer instituições nacionais ou centrais dos países dos Estados-Membros da EU, dedicam-se, a apoiar a investigação linguística e as diversas políticas de língua no que diz respeito às respectivas línguas oficiais e norma(s) linguística(s). Também têm a responsabilidade de monitorizar o desenvolvimento da diversidade linguística nos respectivos países que representam.
2. Termos como “línguas minoritárias” e “línguas regionais” estão, normalmente, carregados de sentidos ideológicos, assim como as expressões “línguas nacionais”, “línguas regionais” são usadas para indicar a estatuto da língua ou ainda, por exemplo, indígena, autóctone, étnico, dialecto, não territorial, língua dominante. O uso desta variada terminologia indica por si só que as relações entre as línguas e entre as línguas e a sociedade é muito complexa. A EFNIL pretende contribuir para a sensibilização do cuidado que deve ser posto no uso destas diferentes expressões, nomeadamente, em documentos oficiais e no âmbito das políticas de língua.
3. A EFNIL atribui a todas as línguas igual valor cultural, incluindo, naturalmente, as línguas ditas minoritárias. A EFNIL não faz qualquer distinção entre línguas autóctones, imigrantes ou minoritárias quando se trata da defesa dos seus direitos ao acesso ao conhecimento e à educação. Assim, a EFNIL defende a importância da inclusão do maior número de línguas possível nos currículos escolares e aconselha veementemente as autoridades a tomarem atitudes proactivas neste sentido para serem criadas oportunidades de acesso à educação nessas línguas, sempre que possível.
4. Os grupos linguísticos que vivem fora do seu território ou que não o têm, deverão ser defendidos e apoiados por acordos bilaterais ou por legislação adequada para que os países onde cidadãos pertencentes a estes grupos residem garantam, de facto, o respeito pelos seus direitos linguísticos. Estas práticas contribuirão para o incremento de relações internacionais em diversas áreas, culturais, comerciais e outras.
5. Espera-se que todos os cidadãos tenham proficiência linguística numa determinada língua, dita, normalmente, “oficial” ou “nacional”. Os que desejam adquirir a cidadania têm de provar a sua competência nessa língua. Em alguns países este procedimento é aplicado a uma ou várias línguas. No entanto, isto não deve impedir a validade e o reconhecimento de outras línguas autóctones que são herança cultural dos países. O rápido declínio de falantes de algumas destas

línguas, nestes tempos mais recentes, é preocupante. A EFNIL chama a atenção das autoridades estatais e público em geral para as vantagens culturais, sociais, políticas e económicas do bi- ou do multilinguismo de todos os cidadãos.

6. Na maior parte dos países europeus, existe hoje uma realidade linguística complexa que necessita de ser tratada estatisticamente. Como a EFNIL reconhece as condições desta pluralidade sociolinguística na Europa e também a necessidade de uma coesão social, está empenhada em promover uma cidadania plurilingue, trabalhando com outros organismos europeus para recolher, tratar e divulgar dados e informação com vista a melhores práticas neste domínio.

ro

Declarația de la Dublin privind relațiile între limbile oficiale și limbile regionale și minoritare în Europa

1. Datorită condițiilor istorice, sociale și politice diferite, realitatea lingvistică variază semnificativ de la o țară la alta a Europei. Membrii FEINL, în calitate de instituții naționale sau centrale ale statelor Uniunii Europene, se angajează în susținerea limbilor oficiale și standard ale respectivelor state prin activități de cercetare, reglementări (statute și corpusuri), realizarea de material documentar și orientarea politicii lingvistice. Membrii FEINL le revine deasemenea responsabilitatea de a urmări îndeaproape evoluția utilizării limbii și a diversității lingvistice în propria țară.
2. Expresii precum limbă minoritară și limbă regională sunt adesea expresia unor ideologii în timp ce numeroase alte expresii precum limbă națională și limbă oficială sunt folosite pentru a desemna situația sau statutul unei limbi (de exemplu limbă indigenă, autohtonă, etnică, mai puțin răspândită, co-oficială, dialectală, neteritorială, dominantă). Recursul la un asemenea evantai de termeni este prin el însuși elocvent pentru marea complexitate a relațiilor între limbi și între limbă și societate. FEINL intenționează să contribuie la o mai mare conștientizare a utilizării adecvate a acestor termeni și să promoveze o întrebuițare corectă a acestora în documentele oficiale și în politicile privind limbile.
3. FEINL consideră că toate limbile au o valoare culturală egală, inclusiv limbile minoritare. FEINL nu face deosebire între limbile autohtone, limbile migranților și limbile minoritare atunci când este vorba despre drepturile lor în ceea ce privește accesul la cunoaștere și la învățarea lor. În acest scop, FEINL recomandă includerea în curricula școlară a unui cât mai mare număr de limbi, insistă ca statele să se manifeste activ în privința introducerii limbilor minoritare și ale migranților în programele școlare și să asigure, atunci când este posibil, condiții de acces la învățământul în aceste limbi.
4. Comunitățile lingvistice ce trăiesc departe de țara lor de origine sau nu au legături cu aceasta ar trebui să fie asigurate (de exemplu, prin acorduri bilaterale în cazul comunităților care au o țară de origine sau prin dispoziții legale adaptate pentru celelalte comunități) că drepturile lingvistice ale statului, ai căror cetățeni sunt, sunt respectate și puse în valoare. Astfel de practici pot contribui la ameliorarea relațiilor internaționale, a schimburilor și a comerțului.
5. În mod obișnuit, se așteaptă ca cetățenii să cunoască foarte bine cu precădere o limbă (desemnată tradițional ca limbă națională sau oficială). Aceia dintre ei care doresc să obțină naționalitatea respectivă trebuie să facă dovada competenței lor în utilizarea acelei limbi. În câteva țări, această obligație privește una dintre diferitele limbi oficiale. Acest lucru nu ar trebui însă să împiedice valorizarea altor limbi

autohtone în măsura în care acestea aparțin țării respective și fac parte din moștenirea culturală a acesteia. Scăderea rapidă, în perioada actuală, a numărului vorbitorilor unora dintre aceste limbi constituie un motiv serios de îngrijorare. FEINL insistă ca statele și marele public să recunoască avantajele- cognitive, sociale și chiar politice și economice- pe care le reprezintă pentru comunitatea națională bilingvismul sau multilingvismul membrilor săi.

6. În majoritatea țărilor europene de astăzi, complexitatea realității lingvistice nu este mereu evidentă din cauza lipsei unor statistici fiabile și actualizate. În măsura în care FEINL recunoaște că societățile din Europa se caracterizează printr-o pluralitate de fapt și o nevoie de coeziune, ea se angajează să acționeze în acest domeniu împreună cu celelalte organizații europene pentru culegerea și difuzarea de date și bune practici.

sk

Dublinská deklarácia o vzťahu medzi úradnými a menšinovými jazykmi v Európe

1. Jazyková realita je ako výsledok historických, sociálnych a politických podmienok v jednotlivých európskych krajinách značne diferencovaná. Členovia EFNILu sa ako národná či ústredná inštitúcia členských štátov EÚ usilujú o podporu svojich úradných, štandardných jazykov v oblasti jazykovedného výskumu, plánovania ich statusu, korpusov a dokumentovania, ako i jazykovej politiky. Majú navyše aj zodpovednosť za to, že starostlivo monitorujú vývoj jazykového úzu a jazykovej rôznosti v každej zo svojich krajín.
2. Označenia typu “menšinový jazyk” a “regionálny jazyk” bývajú zaťažené ideologickým obsahom, podobne ako ho majú pomenovania “národný jazyk” a “úradný jazyk”, ktoré sa používajú na označenie situácie či statusu nejakého jazyka (napr. domáceho, autochtónneho, etnického, menej používaného, poloúradného, nárečového, neteritoriálneho či dominantného jazyka). Uplatňovanie takejto širokej škály názvov samo osebe naznačuje, že vzťah medzi jazykmi a medzi jazykom a spoločnosťou je veľmi zložitý. EFNIL sa usiluje prispieť k zvýšenému a uvedomenejšiemu uplatňovaniu takýchto označení a pričiniť sa o ich presné používanie v oficiálnych dokumentoch a v jazykovej politike.
3. EFNIL vníma všetky jazyky ako rovnocenné čo do kultúrnej hodnoty, čo sa, samozrejme, týka aj jazykov menšín. EFNIL nerobí nijaký rozdiel medzi autochtónnymi jazykmi, jazykmi prisťahovalcov či jazykmi menšín, ak ide o ich práva na prístup k poznaniu a jazykovému vzdelávaniu. Preto je EFNIL za to, aby sa do školných osnov zahrnulo čo najviac jazykov a vyzýva štátne orgány k aktívnemu prístupu pokiaľ ide o začlenenie menšinových migrujúcich jazykov do školských programov a/alebo o ponuku príležitostí umožňujúcich prístup ku vzdelávaniu v týchto jazykoch všade tam, kde je to možné.
4. Jazykové skupiny, ktoré žijú mimo svojho “materského štátu”, príp. ho nemajú, treba uistiť (napríklad bilaterálnymi zmluvami týkajúcimi sa “materského štátu”, alebo zodpovedajúcimi zákonnými krokmi vzťahujúcimi sa na iné skupiny) o tom, že krajina, ktorej sú občanmi, ich jazykové práva rešpektuje a váži si ich. Takáto prax môže prispieť k zlepšeniu medzinárodných vzťahov, výmene a obchodu.
5. Od občanov sa obvykle očakáva, že ovládajú svoj jazyk (zvyčajne označovaný ako “štátny” či “úradný”). Tí, čo sa usilujú o získanie občianstva, musia v tomto jazyku aj preukázať svoju kompetenciu. Táto požiadavka sa uplatňuje v niektorých krajinách na jeden z niekoľkých úradných jazykov. To by však nemalo znamenať, že by sa nemali oceňovať aj ďalšie autochtónne jazyky ako konštituentné jazyky tvoriace súčasť kultúry danej krajiny. Nedávny prudký pokles hovoriacich niektorými

z takýchto jazykov je dôvodom na znepokojenie. EFNIL vyzýva štátne orgány i širokú verejnosť, aby uznala kognitívne, sociálne a vlastne aj politické a ekonomické výhody dvojjazyčnosti či viacjazyčnosti pre danú národnú komunitu.

6. Vo väčšine európskych krajín prevláda dnes pomerne zložitá jazyková realita, ktorá však nie je v dôsledku nedostatku spoľahlivých a čerstvých štatistických údajov vždy zrejmá. Pretože členovia EFNILu sú si vedomí situácie sociálnej plurality v Európe i potreby sociálnej kohéznosti, kladú si za cieľ podporovať viacjazyčné občianstvo a spolupracovať s ďalšími európskymi organizáciami, aby sa tak umožnil zber a šírenie spoľahlivých údajov a aby sa v tejto oblasti vybudovala adekvátne prax.

Dublinska deklaracija o razmerju med uradnimi jeziki ter pokrajinskimi in manjšinskimi jeziki v Evropi

1. Jezikovna resničnost je po evropskih državah dokaj različna, saj so jo v vsaki oblikovale drugačne zgodovinske, družbene in politične okoliščine. Efnilove članice so kot državne ali osrednje ustanove držav članic EU zavezane podpiranju svojih uradnih, zbornih jezikov z jezikovnimi raziskavami, statusnim/korpusnim načrtovanjem, jezikovnim dokumentiranjem in jezikovno politiko. Hkrati so dolžne bedeti nad tem, kaj se v njihovih državah dogaja z jezikovno rabo in jezikovno raznoterostjo.
2. Izraze kot “manjšinski jezik” in “pokrajinski jezik” navadno zaznamujejo ideološki odtenki, in isto velja za izraze kot “narodni jezik”, “uradni jezik” in mnoge druge, ki se uporabljajo za poimenovanje položaja ali statusa jezika (denimo prvoselski, avtohtoni, narodnostni, manj rabljeni, souradni, narečni, brezozemeljski, dominantni jezik). Raba tolikernih izrazov že sama od sebe govori, da je razmerje med jeziki ter med jezikom in družbo zelo zamotano. Efnilov namen je prispevati k ozaveščanju glede rabe tovrstnih izrazov in se zavzemati za to, da bi se v uradnih listinah in jezikovnopoličnih programih uporabljali premišljeno.
3. Efnil ima vse jezike, všteti kajpada manjšinske, za kulturno enako vredne. Efnil ne dela razlike med avtohtonimi, priseljskimi in manjšinskimi jeziki, ko gre za pravice njih govorcev do dostopa do znanja in jezikovnega izobraževanja. V ta namen Efnil zagovarja, naj se v učne načrte vnese čim več jezikov, in priporoča državnim oblastem, naj bodo proaktivne pri vključevanju manjšinskih priseljskih jezikov v šolske programe in/ali omogočajo priložnosti za dostop do izobrazbe v teh jezikih, kadar se le da.
4. Jezikovne skupine, ki žive zunaj svojih “matičnih držav” ali so brez nje, bi morale imeti zagotovilo (npr. v obliki dvostranskih sporazumov z “matičnimi državami” ali ustreznih pravnih predpisov v primeru preostalih skupin), da država, katere državljani so, spoštuje in čišla jezikovne pravice. Takšno ravnanje bi utegniloboljšati mednarodne odnose, izmenjavo in trgovino.
5. Od državljanov se praviloma pričakuje, da bodo večči določenega jezika (navadno imenovanega “državni” ali “uradni”). Prosilci za državljanstvo morajo dokazati, da so temu jeziku zadovoljivo priučeni. To pa ne bi smelo pomeniti, naj drugi avtohtoni jeziki, kot jeziki sogradniki države in del njene kulturne dediščine, ne bodo cenjeni. Naglo upadanje števila govorcev nekaterih od teh jezikov v zadnjem času je razlog za upravičeno zaskrbljenost. Efnil apelira na državne oblasti in občo javnost, naj pripoznajo spoznavne, družbene in seveda politične in gospodarske prednosti, ki jih državni skupnosti prinaša dvo- ali večjezičnost vseh njenih pripadnikov.

6. Za večino evropskih držav je danes značilna dokaj zapletena jezikovna resničnost, a spričo pomanjkanja zanesljivih, svežih podatkov ni vselej vidna. Ko Efnil pripoznava okoliščine družbene pluralnosti v Evropi in potrebo po družbeni koheziji, se zavezuje pospeševati mnogojezičnost državljanov in delovati skupaj z drugimi evropskimi organizacijami v prid zbiranju in razširjanju zanesljivih informacij in najboljših ravnanj na tem področju.

Dublindeklarationen om förhållandet mellan officiella språk och regional- och minoritetsspråk i Europa

1. Den språkliga verkligheten varierar avsevärt från land till land i Europa, som ett resultat av olika historiska, sociala och politiska förhållanden. Efnils medlemmar, nationella eller centrala institutioner i EU:s medlemsstater, har som uppdrag att stödja sitt (sina) officiella standardspråk genom språkforskning, status- och korpusplanering, dokumentation och riktlinjer. Dessutom har de ett ansvar att noga övervaka utvecklingen av språkanvändningen och språklig mångfald i varje land.
2. Termer som minoritetsspråk och regionalt språk är ofta ideologiskt laddade, liksom termer som nationalspråk, officiellt språk och många andra som används för att ange ett språks tillstånd eller status (t.ex. inhemskt, autoktont, etniskt, mindre använt, halvofficiellt, dialektalt, icke-territoriellt, dominerande språk). Förekomsten av ett sådant utbud av termer tyder i sig på att förhållandet mellan språk och mellan språk och samhälle är mycket komplext. Efnil avser att bidra till ökad medvetenhet om användningen av sådana uttryck och att främja en genomtänkt användning av dem i officiella dokument och inom språkpolitiken.
3. Efnil ser alla språk som jämbördiga i kulturellt avseende, och detta inkluderar naturligtvis minoritetsspråken. Efnil gör ingen åtskillnad mellan inhemska språk, invandrar- och minoritetsspråk när det gäller rätten till tillgång till kunskap och språkundervisning. I detta syfte förespråkar Efnil införandet av så många språk på skolschemat som möjligt, och uppmanar de nationella myndigheterna att anta en proaktiv strategi för införandet av minoritetsspråk och invandrarpråk i skolan och erbjuda möjligheter till utbildning i dessa språk när så är möjligt.
4. Språkgrupper som bor utanför sitt "fädernesland" eller saknar "fädernesland" skall kunna känna sig säkra på (till exempel genom bilaterala avtal när det gäller grupper med "fädernesland" eller genom lämpliga rättsakter om andra grupper) att det land där de är medborgare respekterar och faktiskt värdesätter språkliga rättigheter. Sådant förhållningssätt kan bidra till förbättrade internationella relationer, utbyte och handel.
5. Medborgarna förväntas vanligtvis ha kunskaper i ett visst språk (vanligen kallat *nationellt* eller *officiellt språk*). I några länder måste de som önskar förvärva medborgarskap bevisa sin kompetens på detta språk. I några länder är detta krav tillämpligt på ett av flera officiella språk. Detta bör dock inte innebära att andra inhemska språk, som ingår i landets kulturarv, skall bedömas som mindre värdefulla. Den snabba minskningen av talare av vissa av dessa språk på sista tiden ger anledning till stor oro. Efnil uppmanar statliga myndigheter och allmänheten att erkänna de kognitiva, sociala och även politiska och ekonomiska fördelar för samhället av två- eller flerspråkighet hos sina medborgare.

6. I de flesta europeiska länder råder i dag en ganska komplicerad språklig verklighet, som till följd av bristen på tillförlitlig och aktuell statistik inte alltid är synlig. Eftersom Efnil inser villkoren för social mångfald i Europa och behovet av social sammanhållning, har det förbundet sig att främja flerspråkigt medborgarskap och att arbeta tillsammans med andra europeiska organisationer för att samla in och sprida tillförlitliga uppgifter och bästa praxis på detta område.